

Liturgia jest sercem życia chrześcijańskiego, świętym miejscem, w którym Kościół spotyka Boga w modlitwie, ofierze i uwielbieniu. W tym kontekście proklamacja Słowa Bożego zajmuje centralne miejsce, a lektorzy mają odpowiedzialność przekazywania głosu Boga zgromadzeniu. Jednak rola lektora nie była jednolita na przestrzeni dziejów. W tradycyjnej Mszy łacińskiej (*Vetus Ordo*) proklamacja Pisma Świętego była zarezerwowana wyłącznie dla duchowieństwa, podczas gdy w formie zwyczajnej (*Novus Ordo*), wprowadzonej po Soborze Watykańskim II, także świeccy mogą pełnić tę funkcję. Jak powstała ta posługa? Jakie jest jej duchowe znaczenie? I jakie różnice istnieją między obiema formami rytu rzymskiego?

1. Pochodzenie i rozwój posługi lektora

Rola Pisma Świętego w historii Kościoła

Od czasów biblijnych proklamacja Słowa Bożego była fundamentalnym filarem życia ludu Izraela i pierwotnego Kościoła. W Starym Testamencie lewici i pisarze mieli zadanie czytania Prawa Mojżeszowego przed ludem. Kluczowym przykładem tej praktyki jest Nehemiasza 8:

„Ezdrasz otworzył księgę na oczach całego ludu, gdyż znajdował się wyżej niż wszyscy, a gdy ją otworzył, cały lud powstał. Ezdrasz błogosławił Pana, wielkiego Boga, a cały lud odpowiedział: ‘Amen! Amen!’, podnosząc ręce. Potem skłonili się i oddali pokłon Panu, twarzą ku ziemi.” (Ne 8,5-6)

Ten fragment ukazuje, że czytanie Pisma Świętego zawsze było czynnością świętą, wymagającą szacunku i przygotowania.

Posługa lektora w pierwotnym Kościele

W pierwszych wiekach chrześcijaństwa lektorat rozwinął się jako niższy stopień duchowieństwa. Św. Justyn Męczennik (II w.) wspomina w swojej *Apologii*, że podczas celebracji eucharystycznej lektor proklamował Pismo Święte przed homilią biskupa. W społeczeństwie, gdzie większość wiernych nie umiała czytać, rola ta miała fundamentalne znaczenie.

W III wieku papież Korneliusz zaliczał lektorów do niższych stopni duchowieństwa. Ich

zadaniem było nie tylko czytanie podczas Mszy, ale także nauczanie katechumenów i wspieranie katechezy.

Proklamacja Słowa w Vetus Ordo

W średniowieczu, wraz z ugruntowaniem się łaciny jako języka liturgicznego i centralną rolą kapłana we Mszy, instytucjonalna funkcja lektora straciła na znaczeniu. W Mszy Trydenckiej (*Vetus Ordo*) czytania były proklamowane wyłącznie przez kapłana lub diakona, nigdy przez świeckiego. Wynikało to z przekonania, że ołtarz jest miejscem świętym, zarezerwowanym dla duchowieństwa. Proklamacja w języku narodowym była dozwolona jedynie poza Mszą, np. w homilii lub katechezie.

Lektor w Novus Ordo i otwarcie na świeckich

Sobór Watykański II przywrócił znaczenie proklamacji Słowa w języku ludu i umożliwił świeckim pełnienie tej roli w liturgii. W 1972 roku papież Paweł VI, *Motu Proprio Ministeria quaedam*, zreformował niższe święcenia, ustanawiając lektorat jako posługę świecką. W 2021 roku papież Franciszek otworzył tę posługę także dla kobiet.

Reforma ta stanowiła wyraźne zerwanie z tradycją *Vetus Ordo*, w której lektorem nie był świecki, lecz duchowny niższego stopnia lub subdiakon. Zwolennicy Mszy tradycyjnej argumentują, że proklamacja Pisma Świętego w liturgii powinna pozostać zarezerwowana dla duchowieństwa, gdyż stanowi część ofiary liturgicznej i nie może być sprowadzona do zwykłego czytania.

2. Duchowa misja lektora

Bycie lektorem nie oznacza jedynie głośnego czytania tekstu. Oznacza bycie głosem Boga dla wspólnoty. Św. Paweł przypomina nam:

„Wiara rodzi się z tego, co się słyszy, tym zaś, co się słyszy, jest słowo Chrystusa.” (Rz 10,17)

Proklamacja Słowa musi odbywać się z szacunkiem i przygotowaniem, gdyż to sam Bóg mówi do swojego ludu.

Przygotowanie duchowe i techniczne

Aby właściwie pełnić tę posługę, lektor powinien przygotować się w dwóch wymiarach:

1. **Duchowym:** Czytać i rozważać wcześniej fragment, modlić się i prosić o łaskę jego godnego proklamowania.
2. **Technicznym:** Opanować wymowę, intonację i rytm, aby przekaz był jasny i skuteczny.

W *Vetus Ordo* przygotowanie to spoczywało na kapłanie lub diakonie, którzy mieli dogłębną formację teologiczną dotyczącą Pisma Świętego. W *Novus Ordo* wyzwaniem jest zapewnienie, aby lektorzy świeccy byli odpowiednio przygotowani do godnego proklamowania Słowa Bożego.

3. Różnice między Vetus Ordo a Novus Ordo w proklamacji Słowa

Aspekt	Vetus Ordo (Msza Trydencka)	Novus Ordo (Msza po 1970 r.)
Kto proklamuje Słowo	Tylko kapłan lub diakon	Może to robić świecki (lektor)
Język proklamacji	Łacina	Język narodowy
Miejsce proklamacji	Na ołtarzu, jako część ofiary	Na ambonie, jako nauczanie zgromadzenia
Formacja lektora	Duchowny z formacją teologiczną	Każdy świecki z podstawowym przygotowaniem

Zakończenie: Słowo Boże i jego przekaz liturgiczny

Proklamacja Słowa Bożego jest istotnym elementem liturgii. W formie zwyczajnej rytu rzymskiego (*Novus Ordo*) świeccy mogą proklamować Pismo Święte, co wzmacnia aktywne uczestnictwo wiernych we Mszy. W formie nadzwyczajnej (*Vetus Ordo*) proklamacja pozostaje zarezerwowana dla duchowieństwa, co podkreśla sakralność ołtarza i kapłańską rolę w przekazywaniu wiary.

Niezależnie od różnic liturgicznych, najważniejsze jest, aby Słowo Boże było proklamowane z szacunkiem, wiernością i duchem modlitwy. Jak mówi List do Hebrajczyków 4,12:

„Żywe jest bowiem słowo Boże, skuteczne i ostrzejsze niż wszelki
miecz obosieczny.”

Niech każdy lektor, zarówno w Mszy tradycyjnej, jak i zreformowanej, pamięta, że jest narzędziem Boga do przekazywania Jego orędzia światu.